

Labklājības ministrija

Rīcības plāns „Ģimenes valsts politikas pamatnostādņu 2011.-2017.gadam” īstenošanai 2015.-2017.gadā

Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes
politikas departamenta direktora vietniece

Linda Liepa

2015.gada 10.septembrī



Labklājības ministrija

Rīcības plāna izstrāde

Projekta pirmreizējā versija skatīta DLP sēdē š.g. 8.aprīlī

Saņemti pavisam 163 priekšlikumi (EM, LBAS, VARAM, VM, FM, TM, LDDK, biedrība «Es gribu dzīvot», biedrība „Asociācija Ģimene”, Latviešu identitātes atbalsta biedrība, VISC, LDĢBA, PKC, I.Parādnieka k-gs, prof. P.Eglīte, prof. P.Zvidriņš, Marta, Latvijas Bērnu labklājības tīkls, Sociālo darbinieku biedrība)

Pēc DLP sēdes saņemtos priekšlikumus no padomes locekļiem izvērtēja kompetentās ministrijas

Precizētais rīcības plāna projekts izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē š.g. 2.jūlijā

Starpministriju sanāksme, kurā izskatīti saņemtie iebildumi, notika š.g. 3.septembrī



Labklājības ministrija

Būtiskākie rīcības plānā iekļautie pasākumi I

1. Ģimenes dibināšana un laulība

- Veikt pētījumu par laulības neregistrēšanas problemātiku
- Izvērtēt iespējas īstenot praksē apmācību programmu personām, kuras gatavojas reģistrēt laulību dzimtsarakstu nodaļā
- Izvērtēt iesnieguma par laulības noslēgšanas elektronisku iesniegšanas iespēju, nepieļaujot fiktīvu laulību risku
- Paplašināt laulības noslēgšanas iespējas (pie zvērināta notāra)



Labklājības ministrija

Būtiskākie rīcības plānā iekļautie pasākumi II

2. Ģimenes dzīves plānošana un bērna ienākšana ģimenē

- IIN sistēmas pilnveidošanas pasākumi: paaugstināt atvieglojumus par apgādībā esošiem bērniem; vērtēt iespējas pārskatīt attaisnoto izdevumu limitu un samazināt daudz bērnu ģimenēm nekustamā īpašuma nodokli (izstrādājot Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2017-2021) ; vērtēt iespējas ieviest diferencētu neapliekamo minimumu; paplašināt IIN attaisnotajos izdevumos ietveramos izdevumus ar izdevumiem interešu izglītībai un ārstnieciskajiem pakalpojumiem
- Mājokļa atbalsta sistēmas pilnveidošana ģimenēm ar bērniem (t.sk. ģimenēm ar trīs un vairāk bērniem un viena vecāka ģimenēm), balstoties ne tikai uz īpašumtiesībām, bet arī uz īres dzīvokļu pieejamību
- Ģimenes valsts pabalsta apmēra un koeficientu atkarībā no bērnu skaita pārskatīšana
- Pilnveidot mazo bērnu patronāžas (ārstniecības personu mājas vizītes) sistēmu
- Uzlabot sadarbību starp dzemdību nodaļām un ģimenes ārstiem, nodrošinot, ka dzemdību nodaļa savlaicīgi informē ģimenes ārstu par jaundzimušo
- Aizsargāt daudz bērnu ģimenes no elektroenerģijas cenu pieauguma
- Īstenot koncepcijā «Par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu» atbalstītos pasākumus



Labklājības ministrija

Būtiskākie rīcības plānā iekļautie pasākumi III

3. Atbalsts vecāku pienākumu īstenošanai

- Īstenot PROGRESS projektu, nodrošinot bērnu pieskatīšanas iespējas ārpus bērnudārzu standarta darba laika vecākiem, kuri strādā nestandarta darba laiku
- Attīstīt «atelpas brīža» jeb īslaicīgās aprūpes pakalpojumu pie sociālo pakalpojumu sniedzējiem bērniem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem
- Daudzbērnu ģimeņu kartes programmas turpināšana un paplašināšana
- Rast pastāvīgu risinājumu daudzbērnu ģimenes statusa apliecināšanai
- palielināt valsts apmaksāto slimības lapas dienu skaitu slimā bērna kopšanas gadījumā
- nodrošināt asistenta pakalpojumu izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, kuri integrēti vispārējās izglītības iestādēs
- Samazināt administratīvo slogu personai, kura vēlas piedzīt uzturlīdzekļus, un paātrināt uzturlīdzekļu saņemšanas procesu
- Sniegt vecākiem valsts juridisko palīdzību bāriņtiesas pieņemtā lēmuma pārsūdzēšanai bērna tiesību un tiesisko interešu aizsardzības lietās



Labklājības ministrija

Būtiskākie rīcības plānā iekļautie pasākumi IV

4. Ģimenes stabilitāte

- Nodrošināt informatīvās kampaņas sabiedrības izpratnes veidošanai par vardarbību ģimenē un tās atpazīšanu
- turpināt īstenot dažādu jomu speciālistu apmācības bērnu tiesību aizsardzības jomā
- nodrošināt metodisko palīdzību un atbalstu bērnu tiesību aizsardzības un vardarbības profilakses jautājumos
- pievienoties Eiropas Padomes Konvencijai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija)
- nodrošināt psihologu konsultācijas ģimenēm ar bērniem krīzes situācijās



Labklājības ministrija

Būtiskākie rīcības plānā iekļautie pasākumi V

5. Ārpusģimenes aprūpe

- pilnveidot preventīvos pasākumus, mazinot bērna pamešanas novārtā vai neatbilstošas aprūpes risku
- īstenot ESF 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros plānoto bērnu aprūpes iestāžu reorganizāciju (deinstitutionalizācija)
- Radīt iespēju vidusskolas vecuma jauniešiem, kuri uzturas aprūpes iestādās, praktizēt pastāvīgās dzīves iemaņas, dzīvojot atsevišķi no citu vecumu grupu bērniem (dzīvot „jauniešu mājās”)
- ar ERAF finansējumu deinstitutionalizācijas plāna ietvaros bērnu sociālās aprūpes iestādes paredzēts pārveidot, ievērojot *Quality4Children* standartus – vienā grupiņā nepārsniedzot kopējo bērnus skaitu - 8 bērni (max 3 grupas iestādē)
- Sniegt psihoemocionālo atbalstu ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam pēc pilngadības sasniegšanas un pastāvīgas dzīves uzsākšanas
- realizēt koncepcijā „Par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu” paredzētos pasākumus



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

1. Izvērtēt iespēju ģimenei draudzīgajiem komersantiem noteikt nodokļu atlaides (3.2.5.2.)

- **FM:** neatbalsta priekšlikumu atsevišķiem uzņēmumiem noteikt nodokļu atlaides, jo tam nav ekonomiska pamatojuma – nav pamata piešķirt atlaidi uzņēmumam par uzņēmuma negūtu peļņu, kā arī tas neveicina konkurenci



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

2. Daudzbērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes apliecības programmas turpināšana un paplašināšana (3.2.12.2.)

- Pasākuma realizēšanai **2016.g. SIF nepieciešami 28 737 euro**
- **FM:** plānā iekļaujami tikai tādi pasākumi, kuru īstenošanu 2015.-2016.g. institūcijas var nodrošināt piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros, bet 2017.g. par papildus finansējumu lems budžeta procesā



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

3. Paplašināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa attaisnotajos izdevumos ietveramos izdevumus (2.1.4.3.)

- **VM:** lūdz paplašināt IIN attaisnoto izdevumu saturu ar maksātāja un viņa ģimenes locekļu izdevumiem par sporta nodarbībām (treniņiem)
- **FM:** neatbalsta IIN attaisnoto izdevumu satura paplašināšanu



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

4. Izvērtēt iespēju ieviest ārstniecības iestāžu vai ārstniecības personu sniegtās informācijas par bērna dzimšanu, kas apliecina dzimšanas faktu un kurā norādīts bērna dzimums, dzimšanas vieta un laiks, mātes vārds un uzvārds, automātisku reģistrēšanu no ārstniecības iestādēm dzimtsarakstu nodaļās, neiesaistot bērna vecākus (2.1.3.): veikt situācijas analīzi un noteikt informācijas apmaiņas kārtību

- ņemot vērā, ka pasākums attiecas uz informācijas apmaiņu starp dzimtsarakstu nodaļām un ārstniecības iestādēm, atbildīgās institūcijas ir TM un VM
- **VM**: nepiekrīt būt atbildīgā institūcija



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

5.Palielināt ģimenes valsts pabalsta bāzi līdz 15 euro
(2.1.4.5.): *ne vēlāk kā no 2020.gada*

- Pēc LM aprēķiniem **pasākuma izmaksas ir apmēram 23 milj. euro gadā.**
- **PKC:** lūdz paskaidrot šādu salīdzinoši nelielu pozitīvu izmaiņu indivīda līmenī, bet būtiska fiskālā sloga valsts budžetam lietderību, mērķi un uzdevumus, sniedzot uz pierādījumiem balstītu informāciju



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

6.Palielināt ģimenes valsts pabalsta koeficientu, nosakot to par trešo bērnu – pieckāršā, bet par ceturto un nākamajiem bērniem – septiņkāršā apmērā (2.1.4.6.): *ne vēlāk kā no 2020.gada*

- Pēc LM aprēķiniem pasākuma **izmaksas ir apmēram 20 milj. euro gadā.**
- **PKC:** lūdz skaidrot piedāvāto redakciju, ja iespējams, sniedzot uz pierādījumiem balstītu informāciju par citu valstu pieredzi šāda risinājuma pozitīvajai ietekmei uz politikas mērķu sasniegšanu
- **LDDK:** iebilst pret pasākuma ieviešanas termiņu - tas ir jāievieš pēc iespējas agrāk



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

7. Izvērtēt iespējas paplašināt „ģimenes biļetes” (3.2.12.1.)

- VRP 83.1.punkts paredz sagatavot šo rīcības plānu, citu starpā rīcības plāna izstrādes procesā iekļaujot uzdevumu „vērtēt iespējas paplašināt „ģimenes biļetes” (atbildīgā SM)”
- **SM:** atvieglojumu noteikšanai daudzbērnu ģimenēm nepieciešami grozījumi MK noteikumos un budžeta dotācija sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem ar braukšanas maksas atvieglojumiem saistīto zaudējumu segšanai. Nav iespējams veikt korektus aprēķinus par finansējumu, kas būtu nepieciešams dotācijai



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

8. Izvērtēt iespējas pārskatīt iedzīvotāju ienākumu nodokļa attaisnoto izdevumu limitu (2.1.4.2.)

- pasākuma īstenošanas iespējas, t.sk. attaisnoto izdevumu limita apmēru FM paredzēts vērtēt, izstrādājot Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2017.-2021.gadam
- **LDDK**: attaisnoto izdevumu limita apmēram par izglītību ir jāsakrīt ar studiju finansējuma apmēru, ko augstskolai vai koledžai piešķir no valsts budžeta līdzekļiem konkrēto bakalaura, profesionālo un maģistra studiju programmu īstenošanai



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

9. Paaugstināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma par apgādībā esošām nepilngadīgām personām apmēru atbilstoši likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 13.panta pirmās daļas 1.punktam (izņemot c) un d) apakšpunktus), paredzot, ka šis atvieglojums sastāda vismaz 50% no minimālās mēneša darba algas vai ieviest diferencētu iedzīvotāju ienākuma nodokļa īstenošanas politiku) (2.1.1.1.)

- FM paredzēts vērtēt, izstrādājot Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2017.-2021.gadam
- **LDDK:** IIN atvieglojums par apgādībā esošu personu jāpaaugstina līdz 185 euro jeb 50% no 2016.g. plānotās minimālaš darba algas



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

10. Izvērtēt iespēju paaugstināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus par apgādībā esošajiem bērniem, ar iespēju iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem kompensēt neizmantoto iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu (2.1.1.2.)

- Atbilstoši VRP 84.1.punktam paredzēts FM izstrādāt un iesniegt MK Konceptuālu ziņojumu par iespēju paaugstināt IIN atvieglojumus par apgādībā esošajiem bērniem, ar iespēju iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem kompensēt neizmantoto IIN atvieglojumu
- **LDDK**: šāda sistēma būtu sarežģīti administrējama. Augsta nabadzības riska grupu atbalstam efektīvāks un administratīvi ievērojami vienkāršāks instruments ir šīm grupām precīzi mērķēta universālo pabalstu sistēma



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

11. Mazinot ienākumu nevienlīdzību, izstrādāt priekšlikumu diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanai, sākot ar 2016.gadu, kompleksi izvērtējot iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus un darbaspēka nodokļu sloga mazināšanu (2.1.1.3.)

- Pasākums iekļauts rīcības plānā atbilstoši VRP 90.1.punktam, kas paredz uzdevumu FM iesniegt MK konceptuālu ziņojumu: mazinot ienākumu nevienlīdzību, izstrādāt priekšlikumu diferencētā neapliekamā minimuma ieviešanai, sākot ar 2016.gadu, kompleksi izvērtējot iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus un darbaspēka nodokļu sloga mazināšanu
- **LDDK**: diferencēta neapliekamā minimuma pēc atalgojuma apmēra pazīmes nav piemērots nodokļu politikas instruments nabadzības un nevienlīdzības mazināšanai



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

12.Sekmēt, lai bērni apgūtu un spētu pielietot praksē izglītības standartos paredzētās zināšanas, kas ir saistītas ar jautājumiem par ģimeni, laulību, tās lomu un nozīmīgumu (1.1.)

- **NVO (LIAB):** lūdz iekļaut pasākumus, kas paredz: 1) ievieš izglītības iestādēs mācību kursu/priekšmetu bērnu un jauniešu sagatavošanai ģimenes dzīvei un laulībai; 2) izstrādāt mācību atbalsta materiālus pedagogiem un izglītojamajiem dzimumaudzināšanas, ģimenes dzīves un laulības jautājumos; 3) papildināt ar pasākumiem, lai īstenotu sociālās kampaņas ģimenes un laulības vērtību popularizēšanu sabiedrībā un informatīvajā telpā
- **IZM:** minētā problēma ir risināma ar kompetenču pieejā veidota mācību satura izstrādi, ieviešanu un apguvi, tai skaitā sociālo zinātņu jomas mācību priekšmetos



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

13. Īstenot citus atbalsta pasākumus ģimenēm, tai skaitā ekonomiski aktīvām ģimenēm (2.1.4.)

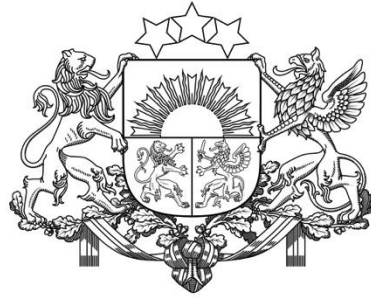
- **NVO (LIAB):** ierosinām atjaunot kārtību, kas bija spēkā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 1.jūlijam, kad vecāku pabalsts 100% apmērā tika izmaksāts arī vecākiem, kuri turpināja strādāt un neatradās bērna kopšanas atvaļinājumā
- **LM:** vecāku pabalsta mērķis ir kompensēt zaudētos ienākumus, kad persona kopj bērnu un nevar ierasties darbā. Sākot ar 2014.gada 1.oktobri jau ir mainīta gan vecāku pabalsta piešķiršanas, gan aprēķināšanas, gan izmaksas kārtība, kas paredz, 30% no piešķirtā vecāku pabalsta izmaksāt arī strādājošiem vecākiem



Nesaskaņotie jautājumi starpinstitūciju sanāksmē

14. Priekšlikums jaunam pasākumam

- **NVO (LIAB):** paredzēt atbalsta pasākumus (tai skaitā finansiālus) vecākiem, kuri izvēlējušies bērna aprūpi un audzināšanu agrīnā vecumā veikt mājās (vismaz līdz trīs gadu vecumam). Atbalstāma un veicināma bērnu aprūpe mājās (primāri māte) vismaz līdz trīs gadu vecumam
- **LM:** Pārāk ilgs bērna kopšanas atvaļinājuma periods samazina "jauno vecāku" profesionālo kvalifikāciju, iemaņas un iespējas pilnvērtīgi atgriezties darba tirgū. Turklāt arī darba devējiem darbinieka pārāk ilga prombūtne var kavēt uzņēmuma/institūcijas pilnvērtīgu attīstību un funkcionēšanu



Labklājības ministrija

Paldies!